

## **1. VUISTREGELS VOOR VEILIG EN INTEGER HANDELEN**

- I. **Je bent verantwoordelijk voor je eigen gedrag:**
  - a. Ga bewust om met je positie van gezag tegenover kwetsbare personen.
  - b. Ben je bewust van (on)machtsposities en maak er geen misbruik van.
  - c. Wees altijd bereid om je handelen te verantwoorden en werk transparant. Bij twijfel: overleg altijd met het team of verantwoordelijke.
- II. **Wees transparant in handelingen en communicatie:**
  - a. Blijf zichtbaar. Vermijd privégesprekken buiten het zicht van anderen. Neem bijvoorbeeld ook nooit één minderjarige deelnemer alleen mee in de auto zonder expliciete toestemming van ouders én verantwoordelijken.
  - b. Vermijd privéberichten. Werk met duidelijke, open communicatiekanalen (bv. groepsberichten).
  - c. Maak duidelijke en goede afspraken, zowel met het team als met andere betrokkenen.
  - d. Let wel op: privacy als een correctie op transparantie! Respecteer steeds privacy en vertrouwelijkheid.
- III. **Respecteer fysieke en emotionele grenzen:**
  - a. Steunend contact (bijv. handdruk, schouderklop) kan, maar altijd met voorzichtigheid. Vermijd intiem of dubbelzinnig lichamelijk contact en houd rekening met de context en de grenzen van de ander.
  - b. Respecteer (fysieke & digitale) privacy, bijvoorbeeld geen toegang tot douches of kleedkamers.
  - c. Waarborg emotionele veiligheid. Iedereen moet zich vrij voelen om zichzelf te zijn, zonder angst voor uitsluiting, vernedering of druk voor zover dit niet ten koste gaat van anderen.
  - d. Ga respectvol om met gevoelens, meningen en grenzen. Vermijd kwetsende grappen, oordeel of het afdwingen van persoonlijke verhalen.
- IV. **Wees duidelijk over de grenzen van vertrouwelijkheid:**
  - a. Luister zonder oordeel, maar beloof nooit absolute geheimhouding bij ernstige zaken (zoals mishandeling of misbruik).
  - b. Betrek ouders als bondgenoten wanneer het om kinderen of jongeren gaat, tenzij dit hun veiligheid in gevaar brengt. Transparantie gebeurt altijd met zorg voor het kind.
- V. **Waak over eigen overtuigingen:**
  - a. Dring persoonlijke overtuigingen of extreme visies niet op aan anderen.
  - b. Wees je bewust van jouw invloed op groepsdynamiek. Stimuleer een open en respectvolle sfeer, vermijd dat de groep zich conformeert aan extreme standpunten of uitsluitende ideeën.
  - c. Houd rekening met de leefwereld en levensfase van deelnemers. Stem je taal, voorbeelden en verwachtingen af op hun ontwikkelingsniveau en context.

**VI. Behandel iedereen gelijkwaardig en sluit niemand uit (discriminatie):**

- a. Toon respect voor alle deelnemers, ongeacht afkomst, gender, geaardheid, geloof, sociale achtergrond of talenten.
- b. Wees je bewust van groepsdynamieken en grijp in bij pestgedrag, uitsluiting of stigmatisering.
- c. Stimuleer een sfeer waarin iedereen zich welkom, gewaardeerd en veilig voelt om deel te nemen.

**VII. Wees alert op signalen van onveiligheid en moeilijkheden:**

- a. Neem signalen serieus, zonder zelf rechter te spelen. Overleg en meld intern waar nodig.
- b. Wees alert bij ruzies of familiale problemen. Luister, maar blijf onpartijdig bijvoorbeeld in situaties van vechtscheiding of conflicten.
- c. Ken de grenzen van vertrouwelijkheid en weet wanneer overleg, interne melding, een wettelijk spreekrecht of een verplichting tot handelen aan de orde is.<sup>12</sup>

**VIII. Faciliteer en ken de weg naar een vertrouwenspersoon of aanspreekpunt:**

- a. Weet wie de vertrouwenspersoon is en verwijs indien nodig door.
- b. Zorg ervoor dat er binnen de werking altijd een aanspreekbare vertrouwensfiguur (of API) beschikbaar en gekend is.
- c. Wees ook zelf een veilige en aanspreekbare persoon, maar ken je “rolgrens”.

**IX. Neem verantwoordelijkheid als omstander**

- a. Kijk niet weg wanneer je gedrag ziet of hoort dat onveilig of grensoverschrijdend lijkt.
- b. Je hoeft niet altijd rechtstreeks te confronteren: je kunt iemand aanspreken, de situatie onderbreken, een andere persoon betrekken of achteraf steun en opvolging bieden. Kies een reactie die veilig en passend is.

**X. Blijf jezelf ontwikkelen, zet het thema op de agenda en maak het (minstens) jaarlijks bespreekbaar**

- a. Ethisch bewustzijn vraagt voortdurende alertheid, reflectie en dialoog.
- b. Vorm en informeer jezelf. Bij veel thema's hoef je zelf het warm water niet uit te vinden. Zie bv. omstaanderstrainingen (cf. beleidsplan), SENSOA-vlaggensysteem, Mediawijs (digitale veiligheid & privacy), kinderrechten (via commissariaat), Grenswijs...